

Лариса Валентинівна Кадочникова — актриса театру і кіно, народна артистка України (1992), народна артистка РФ (2004). Лауреат Національної премії України ім. Т.Шевченка (1991). Закінчила акторський факультет ВДІКу (1961). В 1961 — 1964 роках — актриса Московського театру «Современник», з 1964 — актриса Київського театру російської драми ім. Лесі Українки. В кіно знімається з 1959 року. Грала у фільмах: «Суріков», «Мічман Панін», «Воскресіння», «Час, уперед!», «Вулиця Ньютона, дім №1». Знялась в українських картинах: «Тіні забутих предків», «Криниця для спраглих», «Вечір на Івана Купала», «Комісари», «Білий птах з чорною ознакою», «Всупереч усьому», «Мрії і життя», «Важкі поверхи», «Море», «Червоний агат», «Час — московський», «Чорна курка, або Підземні жителі», «Історія одного кохання», «Нехай він виступить», «Київські прохачі», «Блакитна троянда». Автор графічних робіт: «Цирк», «Карпати», «В ніч на Івана Купала», «Дездемона», «Віктор Хара на стадіоні», «Самотність» та ін.

Лариса Кадочникова: вчора і сьогодні

Розмову веде Лариса Брюховецька

— Сьогодні, 9 січня, народився один із найвидатніших режисерів Сергій Параджанов. Для багатьох він уже легенда, міф. Для вас — кінорежисер, у якого ви знімалися, людина, з якою ви спілкувалися. 1964 року ви, актриса наймодернішого московського театру, стали Марічкою — героїнею фільму «Тіні забутих предків», подолавши неабияку дистанцію, в тому числі, ментальну.

— Я відчуваю велику радість, що була знайома з цією дивовижною, талановитою, надзвичайною людиною, що працювала з Параджановим, і в результаті вийшов геніальний фільм. Звичайно, вийшов тому, що режисера оточували чудові люди.

Коли я вперше побачила Сергія, він, чесно кажучи, не справив на мене жодного враження. Сорокарічний чоловік кавказької зовнішності. Він, помітивши мене, раптом вигукнув: «Нарешті я знайшов Марічку!» Прочитавши сценарій, я була вражена — це було ні на що не схоже. Тим паче, жила я в Москві, працювала в театрі — тамтешні життя і творчість були абсолютно інші. І раптом ця людина запропонувала щось унікальне. Я кажу «унікальне», бо те, що робив Параджанов, суперечило нормальній людській логіці. Це був острів із золотими слідами, які він залишив своєю творчістю. Все, що він

говорив, мене дивувало. Коли приїхали в Карпати і почали працювати, це знову диво, бо він мене, молоду актрису, кинув у дивовижний край, Гуцульщину, одягнув у неймовірний за красою костюм і сказав: живи! І я почала жити. Я закохалась у цей край. Завдяки Сергієві. Гуцули, які знімалися, — це не масовка, як заведено казати в кіно, це були герої фільму. Якийсь час після фільму ми ще підтримували стосунки з жителями Верховини, Криворівні, але роки забирають любов, і розрив відбувається природний. Та я нерідко згадую той час і знаю, що вони нас полюбили, ми для них були рідні, особливо Сергій: до нього все село приходило ввечері після зйомок, щось приносили, щось він їм дарував. Сьогодні таке важко уявити, але тоді... Справді, народ був героєм того фільму. Жінки, чоловіки одягали свої національні костюми, Сергій тільки оглядав, можливо, щось трохи підправляв, а так вони самі знали, як одягнутися. Там, де знімався фільм, Сергій Параджанов та Іван Миколайчук стали народними героями.

Ми також полюбили цих людей. І повернувшись у місто, відчули різницю. Там усі, замість «добрий день», вітаються «слава Йсу!». Для мене, городянки, це було дуже дивно. І разом із тим, це було так приємно, в цьому

Лариса Кадочникова – Пидорка у фільмі «Вечір на Івана Купала». Режисер Юрій Ілленко. 1968.

відчувалося неймовірно добро і доброзичливість цих людей!

– До речі, пам'ять про фільм живе в тих краях – у Верховині, в хаті, де мешкали члени знімальної групи, сьогодні розмістився музей фільму «Тіні забутих предків». Власниця хати подарувала її для музею.

– Параджанов зумів зробити так, що всі члени знімальної групи полюбили цей народ, природу, гори, повітря. Повернувшись до Москви, я зрозуміла, що там жити вже не зможу. Хоча Москву дуже люблю, але для мене другою батьківщиною стала Україна. В моїй родині таким чином окреслилося коло: мама моя, Ніна Алісова, народилася в Києві, а стала актрисою російського кіно, я ж – навпаки. Брат мій, Вадим Алісов, сьогодні один із найбільш знаменитих кінооператорів російського кіно, також народився в Києві, а живе в Москві. Мама моя, до речі, також знялася в «Тінях забутих предків», зіграла матір Івана Палійчука.

Вже через багато років у одній із книг про Параджанова я випадково прочитала, що він хотів зняти мене у фільмі про Андерсена, над яким він почав було працювати. Він багато разів говорив мені, що збирається мене зняти то там, то там, але ж ви знаєте, яка в нього доля – жодного з його чудових сценаріїв йому не дозволили зняти.

– До речі, Віктор Шкловський дуже підтримував задум фільму про Андерсена – «Диво в Оденсе», але, незважаючи на таку сильну підтримку, нічого не вдалося зробити...

Та повернімося до українських фільмів. Є глядачі, які вважають, що, оскільки в житті ви розмовляєте російською, то в українських фільмах звучить не ваш голос.

– Ні, я сама озвучувала Марічку, і всі українські фільми, в яких знімалася, – «Криницю для спраглих», «Вечір на Івана Купала», «Білого птаха з чорною ознакою». Окрім «Комісарів», – там мою роль озвучувала Ада Роговцева. Я добре розумію українську мову, але мислю російською, бо народилася в Росії, а тут, в Україні, працюю в російському театрі, тобто в російськомовному середовищі. Не вважаю цей момент великою бідою.

– А як вплинув на вас Параджанов?

– По-перше, Сергій перевернув моє життя, оскільки з Росії я переїхала в Україну. І я дуже вдячна, що Україна мене прийняла. По-друге, до яких робіт чи в театрі, чи в кіно я не торкаюсь, я дивлюся на них з точки зору Сергія. От я пишу – навіть п'єсу написала «Жорж Санд і Шопен» – і думаю: «Як би він на це подивився?». Він перевернув мій внутрішній світ. Я по-іншому почала дивитися на людей, на природу, на те, як людина вдягнута, на людську доброту. Тому що Параджанов, окрім того, що був генієм кіно, був генієм і в своїй доброті. Добрішої людини я в своєму житті не зустрічала. Це та якість, що так необхідна сьогодні. Співчуття, доброта і любов до людей. Це те, чим володів Сергій.

– А які ваші останні ролі в театрі лягли на душу, які подобаються?

– За останні кілька років такою я вважаю роботу у виставі «Насмішкувате моє щастя», де я зіграла актрису Кніппер. Взагалі дотик до Чехова всім приносить насолоду. Це і повернення до справжньої інтелігентності, відхід від міщанства, яке сьогодні заповонило світ. Це те, про що він попереджав, чого боявся. Боявся, що воно може поглинути нашу країну. Так і сталося, на жаль. Воно витісняє і заповідь любові до ближнього, і бажання допомагати бідним.

Поки що більше нічого. Чесно кажучи, я не хочу грати що завгодно і де завгодно. Знялась я в серіалі Олега Гойди «В пошуках любові». Гарний режисер, нічого не можу сказати, але серіал... Коли зйомки закінчились, я сказала: «Досить!». Ви ж розумієте, що після того кіно, в якому я знімалась і якому віддала життя, після того рівня культури, зніматися в серіалах неможливо. Я поважаю усіх цих режисерів, вони хочуть працювати і елементарно заробляти собі на життя, але коли дивинься це на екрані, розумієш, що не можна відступати від того, на що поклав кращі роки свого життя. Нехай не буде тих грошей: все одно всього не збереш. Краще не треба. Якщо будуть картини з хорошим режисером, як, наприклад, Віктор Гресь, який уже багато років мріє зняти «Тараса Бульбу» і пропонує мені грати дружину Бульби, – там я зніматимусь.

– На жаль, ніяк не складеться в нашій країні зняти цей фільм. А Гресь написав прекрасний сценарій! Та й Гоголю ось-ось виповниться 190 років. Тільки чомусь влада все це ігнорує...

– В Росії уже працюють над «Тарасом Бульбою». І з наши-

ми митцями – актором Богданом Ступкою і художником Сергієм Якутовичем. Я сказала: буде хороший режисер – піду зніматися, навіть за найменші гроші. Заради творчості. Коли я знімалась у 1960-х роках, ми одержували мізерні гонорари. Але хіба ми про те говорили? Тільки про творчість! Були ситі, одягнуті: що ще треба було? Щоб хтось із акторів високого рівня коли-небудь казав, скільки він заробив, – я такого не чула. А сьогодні все навпаки.

– Було приємно, що серед свята іноземного кіно на урочистостях МКФ «Молодість» згадали вас, те, що ви зробили в українському кіно, й вручили вам нагороду Фонду «Україна-3000».

– Для мене це була повна несподіванка. Буда секундна зустріч і знайомство з Головою фонду Катериною Ющенко. Вона на мене справила приємне враження: дуже реальна людина, дуже доброзичлива і добре запам'ятовує людей. Вона хотіла більше поспілкуватися, але саме того вечора в мене була вистава в театрі (хоча взагалі маю не так багато вистав). І я нічого не могла вдіяти – після вручення помчала в театр. А вдома я милуюсь призом-скульптуркою.

– Ви написали книжку, яка незабаром має вийти. Про що вона?

– Чому я вирішила написати? Не тому, що я письменник. Мені нерідко кажуть: у тебе таке яскраве життя, ти зустрічалася з дивовижними людьми, в тебе мама – геніальна актриса, знаменитий брат, ти працювала з Параджановим, Ілленком, Георгієм Якутовичем, Миколайчуком, Мащенком. Напиши! І впродовж року я кожного дня писала ці спогади. Починаючи з дитинства, евакуації, повоєнного часу. Вийшло, на мій погляд, цікаво. Це книга про мою маму, про мене, про брата, про Сергія Параджанова і про тих відомих людей, з якими я працювала. Крім того мені пощастило зустрітися з такими відомими людьми, як Євген Євтушенко, Віталій Коротич. Я працювала з Ефросом, у Сергія Бондарчука проходила проби на Наташу Ростову. Як акторка, я намагалась свої думки і почуття передати на папері, й мені здається, це має зацікавити читачів.

– І коли книжка вийде?

– Щоб випустити книжку, треба, щоб якесь видавництво її взяло. І чим краще оформлена книжка, тим вона дорожча. Ви чудово це знаєте. Спілка кінематографістів Росії обіцяла мені грант на певну суму – 9 тисяч у.о. Проте, на жаль, хтось інший забрав ці гроші. Але я вирішила, що видаватиму на власний кошт. Звичайно, за меншу суму. Тому що, як далі складеться життя, я не знаю. А книжка – це те, що залишиться. Адже час іде, люди відходять. От недавно Давид Боровський помер, а днями ми ховали директора Київського цирку (він був одним із найбільших шанувальників Параджанова).

Чи буде наступним поколінням цікаво це читати? Комусь буде. Раніше глядачі знали українських режисерів, акторів, а сьогодні молодь майже нічого цього не знає. Та й де їй побачити українські фільми? Розумієте, якщо кожної хвилини привчати до певної музики, до певного зображення, то коли вже дивишся інакші фільми, хоча б ті, в яких я знімалась, то їх уже людина не сприйме.

– Читачі «Кіно-Театру» з нетерпінням чекатимуть на появу ваших спогадів.

Лариса Кадочникова в ролі Кніппер. «Насмішкуютє моє щастя». Національний театр російської драми ім. Лесі Українки.